

Från välfärdsstat till partnerskap. Om förskjutning av makt och ansvar i ”särskilt utsatta” stadsdelar

Johannes Lunneblad & Ove Sernhede

SAMMANDRAG: Under de senaste decennierna har samhällets stödinsatser i de bostadsområden som idag går under beteckningen ”särskilt utsatta” ändrat karaktär. Staten har allt mer dragit sig tillbaka, polisiära prioriteringar har hamnat i förgrunden och kommunerna har i jakt på resurser riktat in sig på att skapa olika former av partnerskap och samverkansprojekt med bostadsföretag i de berörda områdena. Johannes Lunneblad och Ove Sernhede riktar i sin artikel blicken mot ett sådant projekt i Göteborg för att undersöka vad den nya inriktningen innebär. I Göteborg har det kommunala bostadsbolaget fått i uppdrag att ta huvudansvaret för att utveckla en långsiktig strategi för att eliminera alla ”särskilt utsatta” stadsdelar i staden från polisens lista. Modellen för insatserna är ett partnerskap mellan fastighetsägare, kommun och föreningsliv. Men när makten över olika lokala verksamheter på detta sätt flyttas från politikens domän blir frågor om maktfördelning och ansvarsutkrävande brännande. Artikeln belyser de konflikter och motsättningar som uppstår mellan olika intressen inom ramen för ett partnerskapsprojekt och frågar sig vad som händer när frågor om fattigdom och segregation omvandlas från att vara politiska frågor till att bli en angelägenhet för en företagskoncerns stadsutvecklingsambitioner.

NYCKELORD: utsatta stadsdelar; partnerskap; förskjutning av ansvar; bostadsbolag; skola; socialtjänst.

PUBLICERINGSHISTORIK: Originalpublicering.

JOHANNES LUNNEBLAD är professor i pedagogik vid Göteborgs universitet.

E-POSTADRESS: johannes.lunneblad@ped.gu.se

OVE SERNHEDA är professor emeritus vid Göteborgs universitet.

E-POSTADRESS: ove.sernhede@gu.se

FÖRSLAG PÅ KÄLLANGIVELSE:

Lunneblad, Johannes & Ove Sernhede (2022) ”Från välfärdsstat till partnerskap. Om förskjutning av makt och ansvar i ’särskilt utsatta’ stadsdelar”, i *Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys*, nr 14, s. 33–52. <https://doi.org/10.13068/2000-6217.14.2>

© Författarna/Arkiv förlag & tidskrift 2022 (publicerad 20 december 2022)

Artikeln distribueras enligt en upphovsrättslicens från Creative Commons: erkännande, icke-kommersiell, inga bearbetningar, som medger icke-kommersiell användning och spridning i oförändrat skick så länge källan anges.

Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys är en sakkunniggranskad vetenskaplig tidskrift för samhällsvetenskap och historia. Samtliga artiklar publiceras fritt tillgängliga på:

www.tidskriftenarkiv.se

Beständig länk: <https://doi.org/10.13068/2000-6217>

Den här artikeln finns tillgänglig i följande format:

PDF: via beständig länk, <https://doi.org/10.13068/2000-6217.14.2>

TRYCK: ingår i bokutgåva av numret, ISBN: 978 91 7924 369 2

Grafisk utformning och sidnumrering är identisk i pdf och tryck.

Samtliga artiklar i nr 14 (2022) nås via beständig länk,

<https://doi.org/10.13068/2000-6217.14>

Arkiv. Tidskrift för samhällsanalys

ISSN: 2000-6217 (för elektronisk resurs)

ISSN: 2000-6225 (för tryckta nummer)

ges ut av

Stiftelsen Arkiv för främjande och spridning
av samhällsvetenskaplig och historisk forskning

genom

Arkiv förlag & tidskrift

Box 1559

SE-221 01 Lund

BESÖK: L Gråbrödersg 3 c, ipg

TEL: 046-13 39 20

ARKIV FÖRLAG: arkiv@arkiv.nu · www.arkiv.nu

TIDSKRIFTEN ARKIV: red@tidskriftenarkiv.se · www.tidskriftenarkiv.se

ANSVARIG UTGIVARE & CHEFREDAKTÖR: Sven Hort

ADMINISTRATIV REDAKTÖR: David Lindberg

REDAKTÖRER: Majsa Allelin, Per Dannefjord, Lisa Kings,

Zhanna Kravchenko, Anna-Maria Sarstrand Marekovic

Från välfärdsstat till partnerskap. Om förskjutning av makt och ansvar i ”särskilt utsatta” stadsdelar

JOHANNES LUNNEBLAD & OVE SERNHEDE

Inledning och problemformulering

Den här artikeln har sin upprinnelse i ett forskningsprojekt med fokus på styrformer för verksamheter som har för avsikt att ”lyfta” så kallat ”utsatta” och ”särskilt utsatta” stadsdelar. Empirin är hämtad från en verksamhet inom ramen för den kommunala grundskoleverksamheten i Göteborgs miljonprogramsområden. Verksamheten som initierats av kommunen bedrivs i form av partnerskap mellan olika lokala aktörer. En av de frågor som ovan nämnda forskningsprojekt intresserat sig för handlar om hur samverkan mellan de i partnerskapet ingående aktörerna fungerar. I vår artikel undersöker vi hur relationen ser ut mellan aktörer som kommer från olika verksamhetsfält, som har olika intressen och som är i besittning av olika möjligheter till inflytande och makt.

Bakgrund och tidigare forskning

Det så kallade miljonprogrammet kom i skiftet mellan 1980- och 90-tal att bli föremål för en uppmärksamhet som visade att efterkrigstidens mer jämlika samhällsbygge var på väg att avlösas av en utveckling som förstärkte ekonomiska klyftor och sociala skillnader. Den parlamentariskt tillsatta Storstadskommitténs rapporter om situationen i dessa områden visade att det i den ekonomiska 90-talskrisens kölvatten växte fram nya

mönster av fattigdom, arbetslöshet och en diskriminerande segregation (SOU 1997:61; SOU 1997:118). Kommitténs rapporter hade ringat in 24 stadsdelar vilka definierades som ”utsatta” och som man menade var i behov av att ”lyftas” genom satsningar på jobbskapande, demokratistärkande och utbildningsbefrämjande insatser.

Storstadssatsningen, som följde på rapporterna, var en nationellt designad insats som pågick mellan 1999 och 2003 (SOU 2005:29). En budget på dryga 2 miljarder ställdes till förfogande med den uttalade målsättningen ”att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare” (Prop. 1997/98:165). Det fanns också ett uttalat ”hela staden-perspektiv” som innebar att situationen i de ”utsatta” stadsdelarna inte kunde förstås utan att ta in de socioekonomiska skillnaderna i staden som helhet. Segregationen sågs alltså som ett relationellt fenomen. Denna insikt fick dock ett ringa genomslag i den praktik som utvecklades i Storstadssatsningens olika projekt. Dessa handlade främst om olika lokala punktinsatser i utvalda områden (SOU 1998:25; Roelofs & Salonen 2019).

I den efterföljande utvärderingen hävdade forskarna att det inte är möjligt att förändra villkoren i dessa stadsdelar genom att tillföra resurser via tidsbestämda lokala projekt. Det är inte områden som Husby, Bergsjön eller Rosengård som är segregerade, det är Stockholm, Göteborg och Malmö som är *segregerande* städer (SOU 2005:29). Segregation och fattigdom sågs av forskarna som strukturellt betingade. Men det politiska systemskifte som Sverige genomgick under 1990-talet försvagade förutsättningarna för att i grunden åtgärda de rådande förhållandena (Bengtsson & Wirtén 1996; Elmbrant 2005). De politiska muskler, styrda av fördelningspolitiska visioner, som hade varit framträdande under 1960- och 70-talen falnade med det systemskifte som vred samhällsutvecklingen i nyliberal riktning (Lindberg 1999; Therborn 2018).

De regeringar som styr landets från 2006 fram till idag har inte visat några ambitioner att återskapa någon form av nationell storstadspolitik. Denna frånvaro har fått till följd att det nu är kommunernas uppgift att finna lösningar på segregations- och fattigdomsproblemen.

Trots den omfattande forskning som finns om segregation och samtida fattigdomsproblem är de dominerande politiska partiernas företrädare mer benägna att lyssna till polisens förståelse av situationen i "utsatta" förorter. Polisen hävdar att de "utsatta" områdena måste förstås som "parallelsamhällen" vilka styrs av kriminella gäng eller klaner och att invånarna här "anpassat sig till de normer som byggts upp i området" (Polisen 2017, s. 31). Polisen har också upprättat en lista över de "särskilt utsatta" områden där man menar att "parallelsamhället" i princip tagit över. I Göteborg, som vi ska behandla här, finns idag fem sådana områden.

De allmännyttiga bostadsföretagen har i flera kommuner fått en ny roll i det lokala områdesarbetet i "utsatta" stadsdelar. Denna nya roll måste förstås mot bakgrund av att den svenska bostadspolitikerna i grunden förändrades i början av 1990-talet, då staten släppte på sitt ansvar för bostadsförsörjningen. Detta är, menar forskningen, huvudorsaken till den situation av brist på billiga bostäder och förstärkt segregation som vi står inför idag (Clark & Johnson 2009; Hedin m.fl. 2012). Ytterligare ett steg som förstärkte denna utveckling mot *marknadisering* togs år 2011. Då antogs en ny lag som stipulerar att "Ett allmännyttigt kommunalt bostadsaktiebolag ska bedriva verksamheten enligt affärsmässiga principer" (SFS 2017:760). Allmännyttan som tidigare haft "allas rätt till en bra bostad" som utgångspunkt för sin verksamhet tvingades nu in i en ny situation som bland annat innebär att den lokala politiken inte längre kan styra de kommunalt ägda bostadsbolagen. Därigenom uppstod det till exempel svårigheter för kommuner att förse utsatta grupper med bostäder. Den uppkomna situationen har fått kommuner och allmännytta att utveckla nya samarbetsformer (Salonen 2015; Grander 2020).

Satsningar i Göteborgs ”utsatta” områden och ”Skolan som arena”

Göteborgs kommun beslutade år 2020 att ge den kommunalt ägda bostadskoncernen AB Framtiden uppgiften att utveckla en strategi för stadens ambition att eliminera alla ”särskilt utsatta” områden från polisens lista över problemtunga förorter.¹ I Framtidenskoncernen ingår Göteborgs allmännyttiga bostadsföretag som tillsammans förfogar över ca 75 000 lägenheter, många i de ”särskilt utsatta” stadsdelarna. Samma år svarade AB Framtiden på uppgiften genom att presentera sin ”strategi för utvecklingsområden 2020–2030” (Framtiden 2020). Satsningen, som har en budget på 11 miljarder fram till 2030, utgår i hög grad från polisens definition av problemsituationen i de berörda områdena. Avsikten med strategin är att ”koncernens bostadsområden skall göras trygga och attraktiva” och stämpeln ”särskilt utsatta” skall avvecklas genom att bostadsbolagen ges friare händer att via okonventionella metoder skapa ordning och reda, till exempel genom att anställa ”trygghetsvårdar” och införa ”nolltolerans” mot klotter och skadegörelse.

Strategin innehåller också omfattande satsningar på ”stadsutveckling”, vilket innebär ombildningar till och nybyggnation av andra upplåtelseformer för bostäder än hyresrätter. Nödvändigheten att ”samverka med andra aktörer inom staden” betonas och det uttalade målet är att höja attraktiviteten för områdena för att därigenom nå ”affärs-mässig nytta”.

Parallellt med AB Framtidens strategi antog kommunen en handlingsplan med fokus på insatser för barn och unga. Såväl AB Framtidens som Göteborgs stads handlingsplan lyfter särskilt fram insatsen ”Skolan som arena” som en central satsning. Denna verksamhet är utformad som en samverkan mellan Göteborgs stad, olika fastighetsbolag (både kommunala och privata), flera organisationer som arbetar med socialt

---

1. De metoder som polisen använt när de i sitt interna arbetsmaterial gjort en lista över ”särskilt utsatta” områden har fått kritik från forskarhåll då man menar att polisens analys saknar den systematik och begreppsprecision som är kännetecknande för vetenskaps-samhällets sätt att arbeta (Desai 2021).

arbete (till exempel Räddningsmissionen) och lokala föreningar (Göteborgs stad 2021). Målet är att utveckla aktiviteter som engagerar skolbarn under de tider då de inte har schemalagd undervisning. Det kan handla om idrott och andra hälsofrämjande aktiviteter men minst lika ofta om läxhjälp och olika former av studiemotiverande insatser. Berörda stadsdelar och skolor tillhandahåller lokaler för möten, studiecirklar, musikverksamhet och idrott. För att ge barnen en bra start på dagen så att de har ”energi att utföra sitt skolarbete” serveras frukost i skolan. Verksamhet bedrivs också under sommar- och vinterlov, då inte alltid knuten till skolans lokaler. I direktiven från AB Framtiden såväl som i handlingsplanen från Göteborgs stad framgår att ”Skolan som arena” ses som en viktig verksamhet som ”ska implementeras och utvecklas i de utsatta områdenas samtliga kommunala mellan- och högstadieskolor” (Göteborgs stad 2021, s. 14).

Syfte

Vi är intresserade av styrformerna för de verksamheter som har för avsikt att ”lyfta” ”utsatta” stadsdelar. Idag sker stora delar av detta lokala områdesarbete i en arbetsform som kallas partnerskap. Empirin kommer ifrån den samverkan som äger rum i insatsen ”Skolan som arena”. Involveringen av olika aktörer i insatsen motiveras inte sällan med att dessa arrangemang stärker civilsamhället och den lokala demokratin (Göteborgs stad 2021). Den forskning som studerat relationerna mellan olika aktörer i olika former av partnerskap i ”utsatta” stadsdelar visar dock att dessa samarbeten ofta är laddade med skilda intressen, vilket inte sällan leder till motsättningar och konflikter (Borelius & Wennerström 2009; Sahlin 2010). Vår text knyter an till denna forskning.

Artiklens primära syfte är att undersöka vilka konsekvenser den politik för partnerskap som framträder i Skolan som arena har för de professioner som är verksamma i de berörda skolorna. Eftersom vi i vårt material har kunnat konstatera att bostadsbolagen har en stark ställning i insatsen föranleder det att närmare fråga oss på vilket sätt bostadsföretagens agendor inverkar på arbetet för de skolledare, lärare, fritidsledare och olika socialarbetarkategorier som är inbegripna i Skolan som arena.

Vilka intressekonflikter och motsättningar uppstår när bostadsbolagens agendor möter de välfärdsprofessioner vars verksamheter styrs av andra logiker än de som gäller för bostadsföretag. Vidare vill vi med utgångspunkt i aktuell samhällsteori bättre definiera och förstå den form av samtida ”partnerskap” som vi möter i vår forskning om sociala stödinsatser i ”utsatta” stadsdelar.

Urval och metod

Det empiriska materialet i den studie som artikeln grundar sig på utgörs av sjuutton semistrukturerade intervjuer med personer i arbetsledande funktioner inom ramen för Skolan som arena. Fyra arbetar som skolledare i kommunala grundskolor, åtta arbetar inom socialtjänsten som trygghetsansvariga och processledare. I studien deltar också fyra anställda inom kommunala bostadsbolag och en anställd på ett privat bostadsbolag. Intervjuerna, som var och en är på ca en timma, har spelats in och transkriberats.

Analysen har skett genom en närläsning av data där vi sökt svar på 1) frågor om vilka agendor som inverkar på arbetet för de skolledare, lärare, fritidsledare och olika socialarbetare som är verksamma i Skolan som arena; 2) frågor om eventuella intressekonflikter och motsättningar som framträder när bostadsbolagens agendor möter välfärdsprofessionernas verksamhet. Tolkningen av intervjuerna är ett sätt att binda samman det lokala och kontextbundna inom bostadsbolagens, socialförvaltningens och skolans arbete med sådana övergripande politiska mål, rapporter och utredningar som formulerats regionalt och nationellt. Den tolkande ansatsen innebär att frågor kring trovärdighet och begränsningar bör diskuteras utifrån huruvida analysen är ett kunskapsbidrag till forskningsområdet, snarare än möjligheten att upprepa genomförande och resultat (Silverman 2020). Studien har genomförts utifrån Vetenskapsrådets etiska riktlinjer kring information, samtycke, frivillighet och konfidentialitet (Vetenskapsrådet 2017).

Teori

Våra teoretiska utgångspunkter utgår ifrån vårt forskningsprojekts ambition att förstå de samhälleliga processer som skapat den samtida staden med dess mönster av segregation och nyfattigdom. För denna ambition har den samtida urbanforskning som intresserat sig för den rumsliga uppdelningen av staden varit viktig. Den franske geografen Mustafa Dikeç har i sin forskning haft ett fokus på konsekvenserna av urbanpolitikens "platsskapande" (*place-making*). De senaste decenniernas omvandling av det urbana landskapet i merparten europeiska storstäder har möjliggjorts genom en "platspolitik" som innebär att olika sociala grupper är "anvisade" olika platser i staden. För de grupper som befinner sig längst ner i den sociala hierarkin har de sociala välfärdsinstitutionerna försvagats samtidigt som polisiär kontroll och övervakning blivit allt starkare. Detta är en realitet i de franska storstädernas *banlieues* såväl som i svenska storstäders "utsatta förorter" (Dikeç 2007, 2017; Schclarek Mulinari 2017, 2020; Kamali & Jönsson 2018).

En annan fransk forskare vi tagit intryck av är sociologen Loïc Wacquant (2008, 2009). Med begreppet "territoriell stigmatisering" avser han att visa hur sociala skiktningprocesser och rasifiering i skuggan av den nedmonterade välfärdstaten producerar det han betraktar som "långtgående marginalisering" (*advanced marginality*). Detta begrepp pekar mot de senaste decenniernas fördjupade processer av deklassering, medial nedsvärtning och marginalisering av de stadsdelar dit de fattigaste invånarna är hänvisade. En utveckling som kännetecknar flertalet länder i Europa, Sverige inbegripet. Wacquants och Dikeçs forskning menar att välfärdstatens tillbakadragande slår hårdast mot dessa fattiga förorter. Båda frammanar samtidigt en bild av att statens repressiva artilleri i form av förstärkta polisiära insatser tagit över. Ett problem med såväl Dikeçs som Wacquants analys är att när de diskuterar utvecklingen i Sverige så tenderar de att bortse från framväxten av de former för partnerskap och ansvarsförskjutning som är framträdande i den svenska kontexten.

Den politiska omorientering som ägde rum i Sverige under 1980- och 90-talen kom att utvidga marknadsekonomins rationalitet till hela

samhället. Detta systemskifte innebar en privatiseringsvåg av offentlig sektor som är väl dokumenterad (Blomqvist & Rothstein 2000; Olofsson 2005; Elmbrant 2005; Thörn & Larsson 2012). Men parallellt med att statens och kommunernas offentliga verksamheter pressades tillbaka lades också grunden för en politik som främjar olika former av partnerskap mellan offentlig, ideell och privat verksamhet som också passar väl in i marknadens logik.

Analytiskt kan insatser med utgångspunkt i ”partnerskap” mellan offentliga, privata och idéburna organisationer betraktas som en form av styrning för att hantera samhällsliga problem utan att ”uppifrån” vara övervakade av stat och kommun (Dahlstedt 2004). Denna typ av problemlösning avspeglar sig också i arbetet med olika former av lokala, sociala stödinsatser i ”utsatta” stadsdelar. Mot bakgrund av statsvetenskaplig forskning kan denna utveckling ses som en del av ett större mönster av förändring från ”myndighetsutövning” (*government*) till ”styrning” (*governance*). En utveckling som det finns anledning att vara kritisk till, inte minst på grund av svårigheterna att granska verksamheten och utkräva ansvar (Hedlund & Montin 2009; Bergh, Erlingsson & Wittberg 2022).

De förändrade styrformerna har också sin relevans i de senaste decenniernas region- och stadsutveckling. Urbanforskningen, med den brittiske geografen David Harvey i spetsen, har beskrivit de förändrade formerna för stadsomvandling under de senaste tre–fyra decennierna som en utveckling från nationell, statlig och storskalig central planering till entreprenörskapsstyrda lokala initiativ (Harvey 1989). De senaste decenniernas omvandling av Göteborg, från en fordristisk industristad till en entreprenördriven och gentrifierad postindustriell stad, visar många prov på just denna form av partnerskap och allianser mellan privat och offentligt (Franzén, Hertting & Thörn 2016).

En aspekt av dessa nya former för ”styrning” (*governance*) rör *överföring av ansvar*, vilket kan ses som en del av en generell utveckling i vår samtid. Det handlar om att individ och civilsamhälle såväl som företag och kommunal verksamhet vävs in i ett mönster av ”självstyrning” eller *governmentality* (Miller & Rose 2008; Foucault 2010, 2013). En sådan förskjutning av ansvar är en fundamental utgångspunkt i vår analys.

Forskningen visar också hur denna tendens till ansvarsförskjutning kommer till uttryck i en rad olika sammanhang. Stadsdelsförvaltningar lämnar över ansvaret för de ungas fritid till idrottsföreningar, socialtjänsten gör individen ansvarig för sin behandlingsplan, föräldravandringar övervakar ordningen i stadsdelen och så vidare (Dahlstedt 2004; Hedlund & Montin 2009; Dahlstedt & Hertzberg 2011).²

I vår analys av empirin knyter vi an till den franske sociologen Pierre Bourdieu (2020) som menar att det under hela den moderna epoken funnits en kamp mellan statens dubbla roller. Han beskriver detta i metaforisk form genom att tala om statens högra och vänstra hand. Den vänstra handen verkar för utbildning, sjukvård, bostadspolitik och andra välfärdsstatliga insatser. Denna hand stärker de grupper som är i besittning av lågt socialt och ekonomiskt kapital. Den högra handen har till uppgift att utöver straffpolitik och andra repressiva insatser också genomdriva budgetnedskärningar, iscensätta avregleringar och på andra sätt befrämja de villkor som stärker marknaden. Vi menar att den utveckling mot olika former av partnerskap som vi studerat ökar komplexiteten i Bourdieus metafor, men att den trots detta är användbar.

Förskjutning av makt och ansvar

I de av oss gjorda intervjuerna framställs samverkan mellan kommunala verksamheter och olika aktörer inom såväl civilsamhälle som det privata näringslivet som en nödvändighet utifrån att det offentliga inte har tillräckliga resurser för att möta de behov som finns hos invånarna. Arbetet med att öppna upp skolan för olika aktörer som bidrar med frukost,

---

2. Den franske filosofen och idéhistorikern Michel Foucault menar att samtidens styrformer skiljer sig från den klassiska liberalismens föreställningar om relationen mellan *homo oeconomicus*, marknaden och statens maktutövning (Foucault 2010, 2013). Den skiljer sig också från den välfärdsstatliga, ”uppifrån kommande” styrningslogik som utgjorde en viktig aspekt av den sociala ingenjörskonst som var framträdande i det svenska samhällsbygget under efterkrigstiden. Forskare som tagit Foucaults arbete vidare har benämnt samtidens styrformer som ”avancerad liberalism” (*advanced liberalism*), vilket innebär att individer, företag, kommunala verksamheter och andra offentliga organisationer snarare styr sig själva genom avtal och överenskommelser (Miller & Rose 2008; Thörn & Larsson 2012).

läxhjälp och fritidsaktiviteter före och efter skoltid blir i denna situation ett sätt att få de resurser som behövs till arbetet med barn och unga. En av rektorerna beskriver till exempel hur elevernas frukost blev ett ansvar för fastighetsägarna i det bostadsområde där hans skola ligger:

Vi har inte tillräckliga resurser. Medan bostadsbolagen har. Jag hade ett möte med, deras nya utvecklingschef. Vi pratade mycket om vad de kan göra. Kanske att ta ansvar för att servera frukost till eleverna på skolan ... Jag ska prata med det privata bostadsbolaget också och försöka kanske få någon som de kan anställa på, säg 15 timmar i veckan, som håller i frukosten här. Vi har lokalerna. Men vi kan inte göra det. Vi har inte ekonomi att göra det. Jag kan inte ta av medel som är till elevernas särskilda stöd till att de ska ha frukost. (Rektor, kommunal grundskola.)

Utifrån skolans resurser är det inte möjligt att organisera verksamheten så att eleverna får frukost utan att det skulle innebära nedskärningar inom andra områden. Tanken är därför att anställda på det kommunala bostadsbolaget tillsammans med anställda från ett privat bostadsbolag under några timmar varje morgon ska befinna sig i skolans lokaler och servera frukost. Frågan om elevernas möjligheter att få frukost i skolan behöver emellertid sättas i perspektiv. Det är långt ifrån självklart att det är skolans ansvar att se till att eleverna inte kommer hungriga till lektionerna. När enskilda vårdnadshavare av olika anledningar brister i omsorgen – som i detta fall låter barnen gå hungriga till skolan – så kan det vara skäl för en orosanmälan till socialtjänsten. Men när problemet uppfattas ha en sådan omfattning att det inte längre förstås som ett individärendande får problemet en annan dignitet. Vidden av de behov som måste mötas i arbetet med att vända utvecklingen i dessa områden har genom frånvaron av insatser från de välfärdsstatliga institutionerna kommit att medföra att kommunen måste förlita sig på olika former av partnerskap där bostadsbolagen får en allt viktigare roll.

Bristen på resurser inom offentlig verksamhet skapar frustration. Nedan är det en anställd inom socialtjänsten som beskriver nödvändigheten av samverkan utifrån det att resurserna inom den egna organisationen inte är tillräckliga:

Vi klarar inte detta själva. Jag ser det som att vi behöver mobilisera och använda oss av det här sättet att arbeta med samverkan i skolan genom att öppna upp skolan för olika aktörer. Jag tänker att det behövs områdesarbete och att mobilisera just här för att vi inte levererar den välfärd vi borde göra. Men vi plåstrar för någonting som vi inte skulle behöva ... för dåliga beslut till exempel. Jag brukar säga, när jag är frustrerad: Det är så illa så att vi försöker hitta och konstruera plåster för en situation som är just nu. Ett nedbrutet välfärdsystem som inte funkar. (Processledare, socialtjänsten.)

Men bristen på resurser i den kommunala organisationen påverkar även bostadsbolagens anställda i deras tillit till sociala myndigheter och skola som samverkanspartner. I följande exempel är det en av de anställda på ett av bostadsbolagen som beskriver hur de anställda inom bostadsföretagen upplever att de breder ut sig genom att de har större handlingsutrymme jämfört med de anställda i kommunen.

Bostadsbolagen har ganska mycket makt jämfört med vad staden har. Alltså i form av pengar. Det gör att det är lättare att jobba. Vi har ju musklerna. Staden ska dra ned. De ska stänga fritidsgårdar, det är det ena och det andra. Det är det som känns som fördelen med att det finns så stora muskler i bostadsbolagen. Vi som bostadsbolag bör hjälpa till. Det gör ju vi ganska mycket. Det är en viktig satsning. Men samtidigt så, det är ju det jag säger, det behövs mer muskler för att det ska hända saker. (Trygghetsamordnare, kommunalt bostadsbolag.)

I exemplet jämförs bostadsbolagens möjligheter att finansiera olika insatser i stadsdelen med de möjlighet som olika kommunala verksamheter har att genomföra sitt uppdrag. I många av intervjuerna uttrycker anställda från både de kommunala bostadsbolagen och det privata bostadsbolaget vad som kan tolkas som en frustration över att kommunen inte klarar av att matcha de insatser som bostadsbolagen genomför.

I exemplet nedan är det den ansvariga för en grupp av lokala trygghetsvärdar vid ett kommunalt bostadsbolag som berättar om sina arbetsuppgifter:

Jag är ansvarig för en trygghetsgrupp, som är ute och går ronder i området. Jag jobbar måndag till söndag. Oavsett röd dag eller inte. Den huvudsakliga uppgiften är att skapa relationer, att vara trygga vuxna, gränssättande vuxna. Men även se till att ytterdörrar i entréportar är stängda. Se till att det inte blir så skräpigt, alltså plocka sopor, kolla felparkerade bilar. Se till att ytan liksom är bra. (Trygghetsansvarig, kommunalt bostadsbolag.)

I de partnerskap vi följt har bostadsbolagen uppgiften att övervaka ordningen och verka för den sociala sammanhållningen i stadsdelen. Bostadsbolagen ägnar sig alltså inte bara åt att tillhandahålla bostäder. De tenderar att bli en instans som är ute på gator och torg och ser till att invånarna sköter sig när de vistas i bostadsområdena. Trygghetsvårdarna finns på plats sju dagar i veckan från morgon till kväll, årets alla dagar. Arbetsuppgifterna omfattar allt från att bygga relationer och till exempel vara gränssättande i kontakten med ungdomar till att kolla felparkerade bilar och hålla rent från skräp. Bostadsbolagens trygghetsvårdar blir därigenom ett mellanting mellan fältassistent, ordningsvakt och fastighets-skötare, med funktionen att se till att allt ser bra ut ”på ytan”.

I nästa exempel är det en av de anställda på ett kommunalt bostadsbolag som berättar om hur bolaget arbetat med att ordna feriearbete åt ungdomar i området:

Vi planerar att ordna sommarjobb åt ungdomar som bor i våra fastigheter. Här har vi en nära kontakt med störningsjouren, så vi kollar att det inte är ungdomar från lägenheter med rapporterade störningar, utan att det är de som sköter sig som får chansen. (Områdesutvecklare, kommunalt bostadsbolag.)

Bostadsbolag kan stödja lokala idrottsföreningar ekonomiskt eller bidra med medel för att ordna läxhjälp i skolan. Denna typ av stöd till barn och unga i området är inte villkorat på samma sätt som de sommarjobbssatser som riktas till de som är ”skötsamma”. Att hjälpa unga att få arbetslivserfarenhet är både något annat än den service som hyresgästerna har rätt till utifrån sina hyresavtal och något annat än det stöd som arbetsförmedlingen ger till alla unga som söker arbete. I intervjuerna beskrivs flera liknande exempel på hur anställda i bostadsbolagen tar initiativ till, planerar och genomför insatser kring frågor som ligger långt ifrån de uppgifter som bolagen traditionellt arbetat med. Exempelen visar hur de partnerskap som etableras ger bostadsföretagen allt större befogenheter. Detta innebär en makt- och ansvarsförskjutning som gynnar ett särintresse. De kommunala bostadsbolagen kan välja vem de finansierar då de inte har några juridiska skyldigheter att ge alla samma möjligheter, man kan utan problem bortprioritera de unga som inte har önskade förutsättningar. Bostadsbolagen har getts

ett handlingsutrymme som gör det möjligt att prioritera insatser som ligger i deras intresse.

Professionernas krav negligeras och maktförskjutningen skapar konflikter

De kommunala förvaltningar och verksamheter som handhar bostadsfrågor, utbildning och socialtjänst gör det på mandat från de politiker som i kommunalvalet fått förtroende av invånarna i staden. De kommunägda, allmännyttiga bostadsbolagens uppdrag regleras från och med 2011 års ”allbolag” utifrån affärsmässiga principer, men de har enligt lagen också ett samhällsansvar. När medarbetarna i den kommunala verksamheten möter krav på nedskärningar blir de allmännyttiga bostadsbolagens resurser en faktor som kan sägas svara mot deras samhällsansvar. Samtidigt gör dessa insatser att den offentliganställda personalens krav på mer resurser kan negligeras av politikerna. På så sätt urholkas den professionellt styrda offentliga verksamheten till förmån för bostadsbolagens agendor som enligt lag skall syfta till att öka värdet på det egna fastighetsbeståndet. Så här beskrivs detta från en av de ansvariga för trygghetsfrågor inom socialtjänsten:

Jag vet att det finns ett elvamiljardspaket till dessa områden hos bostadsbolagen. Det är bostadsbolagen som har de finansiella musklerna. Här har vi inga muskler längre, någonstans. Det är uppenbart när vi drar i gång saker. Jag har pratat med ledningen och vi får inte dra på oss några mer kostnader nu. Nu när bostadsbolaget börjat med trygghetsvårdar så har det blivit tal om att vi har möjlighet att dra ner på kostnaderna för fältassistenter. (Trygghetsansvarig, socialtjänsten.)

Vi kan alltså se att offentliganställda som till exempel arbetar med sociala frågor i stadsdelen beskriver att deras handlingsutrymme krympt. Socialtjänsten kan genomföra sina nedskärningar eftersom bostadsbolagen har resurser som kan ersätta den kommunala verksamheten. Denna tendens kan ses också i följande exempel där en av de anställda inom ett kommunalt bostadsbolag jämför de satsningar som bostadsföretagen är beredda att göra med de satsningar som genomförs av socialtjänst och skola.

Jag skulle vilja ... att om jag anställer fyra personal på kvällarna här. Kan staden matcha den satsningen liksom? I så fall har vi åtta anställda. Det hade varit jättebra. Staden säger att de inte kan göra det. Vi kan inte matcha det. I så fall går vi in och tar över hela deras ansvar. Det är jag beredd att göra. Men jag hade helst velat se att vi gjorde detta i samverkan liksom. (Områdesutvecklare, kommunalt bostadsbolag.)

Möjligheten för bostadsbolagen att ta initiativ och engagera sig i olika arbetsuppgifter behöver förstås utifrån att de anställda på bolagen inte på samma sätt är reglerade av lagar, direktiv och mål som personal inom skola, socialtjänst och regionernas hälso- och sjukvård. När bostadsbolagen går in och startar verksamheter inom områden som tidigare var kommunens ansvar innebär detta inte bara att antalet offentligtanställda kan reduceras, det innebär också en ”avprofessionalisering” eftersom den kompetens som är garanterad när man anställer utbildad personal negligeras av bostadsbolagen.

En annan aspekt rör stabiliteten i bostadsbolagens satsningar. Deras roll i arbetet med målsättningen att det 2025 inte längre ska finnas några ”särskilt utsatta” områden framhålls i AB Framtidens strategi som central eftersom den ”garanterar stabilitet och långsiktighet” i kraft av att man äger en övervägande del av fastigheterna i dessa områden. Samtidigt är det så att många av de insatser som görs av bostadsbolagen faktiskt är av kortlivad projektkaraktär. I exemplet nedan är det rektorn på en av högstadieskolorna som berättar hur partnerskapet också kan innebära en kortsiktighet som skapar osäkerhet på skolan:

Vi har Räddningsmissionen och vi har Stadsmissionen. Alltså, vi har läxhjälp nu. Jag tror att det är sex stycken organisationer som är med här och har varsin årskurs. ... Så det känns bra, att det är många. Men det är också det här att det är ... Det är inte stabilt. De är här nu. De kanske är här i fem år framåt. Det vet vi inte. Men helt plötsligt så är det ... ja, det är alltid saker som försvårar. De blir av med sina lokaler eller de får inte vara ... De flyttar och så ... (Rektor, kommunal grundskola.)

Partnerskap och samverkan med till exempel frivilligorganisationer är å ena sidan en möjlighet att få extra resurser men å andra sidan utgör samarbetena en grogrund för osäkerhet på skolan. I följande exempel är det en av de anställda på ett av de kommunala bostadsbolagen som berättar

om en satsning som bolaget finansierade på en av skolorna. Denna satsning ströps då bostadsföretaget menade att skolan inte använde de beviljade medlen på rätt sätt.

Vi [bostadsbolaget] hade en satsning i området med en tjänst till [en skola] och en tjänst på [en skola]. Skolorna fakturerade lönen till oss. Men det blev inte bra. Personalen var en extra resurs och skolorna var överlyckliga. Men det fanns nog inget bra tänk kring satsningen. De ville jobba med närvaro, hälsa och sådant. Men vi tog bort det stödet. Jag kan tycka så här. Kan man inte satsa på en musikklass, eller en körklass? Fyran till nian. Man kan lägga in profiutbildningar på de här skolorna för att få andra att söka dit. Då kommer också andra typer av krav på skolan. När mer välbärgade föräldrar kommer in och ser. Det ökar ju alltid dialogen och samtalen. När omvärlden kommer in och synar skolorna. Jag tror att det behövs. Det är sådant som skulle vara intressant att titta på. (Områdesutvecklare, kommunalt bostadsbolag.)

I exemplet synliggörs återigen motsättningar mellan olika intressen. Anledningen till att bostadsbolaget drog tillbaka stödet från skolorna var alltså inte att skolledningen bedömde att det inte längre fanns något behov av stöd. Orsaken beskrivs i stället som att det kommunala bostadsbolaget hellre såg att skolledningarna använde de ekonomiska resurserna som bostadsbolaget bidrog med till andra ändamål än de skolan bedömde som mest angelägna. Argumentet som framhålls är att profilklasser i musik och körsång skulle få resursstarka familjer att välja skolorna i stadsdelen. Än en gång krockar skolans bedömning av vilka behov de betraktar som centrala med bostadsbolagets agenda för att omvandla stadsdelen till något annat än vad den är.³

3. De stadsutvecklingsambitioner som allmännyttan är inbegripen i utgår från idéer om "social blandning" som sedan lång tid haft en stark ställning bland stadsplanerare (Musterd & Andersson 2005). Att verka för att mer bemedlade människor flyttar in i "utsatta" stadsdelar borgar enligt denna idé för att den sociala situationen stabiliseras. Medelklassorienterade beteendemönster och livsstilar kommer, menar man, att smitta av sig och inverka positivt på de invånare som inte uppför sig på det sätt som fastighetsägare och ordningsmakt önskar. Det handlar om att vända negativa grannskapseffekter till positiva. Detta är bakgrunden till att man vill ha upplåtelseformer av olika slag i de "utsatta" områdena: hyresrätter och bostadsrätter såväl som radhus och villor. Efter alla år av mindre lyckade punktinsatser för att lyfta de "utsatta" stadsdelarna har diskussionen i allt högre grad kommit att handla om social blandning som en lösning. Forskare har dock tillbakavisat social blandning som en mirakelmedicin (Atkinson 2006;

Långtifrån alla verksamma i de ”utsatta” stadsdelarna är överens om att den nya ordningen som ger bostadsbolagen denna särställning är av godo. I våra intervjuer framkommer att det finns utvecklingschefer, trygghetsamordnare och verksamhetsledare som menar att AB Framtiden fått ett ”politiskt uppdrag”: ”nu när stadsdelarna försvinner, som var väldigt tydligt demokratiskt uppbyggda så skall alltså bostadsbolagen spela den rollen”; ”Jag kan inte se hur det ska gå”; ”att ett bostadsbolag ska kunna vara den som bestämmer allt”.

Slutdiskussion

Analysen av insatsen ”Skolan som arena”, ett exempel på en form av partnerskap, visar på den ansvarsförskjutning vi diskuterat i denna artikel. Intervjuerna utgör genomgående exempel på att det föreligger en obalans mellan de aktörer som är inbegripna i verksamheten. Kommunens bristande finansiella resurser och bostadsbolagens starka ekonomi innebär en förskjutning av makt och inflytande över de lokala verksamheterna inom välfärdssektorn i de berörda områdena. De professioner som är verksamma i socialtjänst och skola behöver utöver de villkor som skollag och socialtjänstlag stipulerar även förhålla sig till bostadsbolagens intressen och interventioner. Offentligt finansierade och av folkvalda politiker skapade verksamheter får träda tillbaka för den agenda som sätts av vinstdrivande bostadsföretag. Det innebär ett demokratiskt problem.

Bourdieu (2020) metaforiska diskussion om statens vänster- och högerhand som ett sätt att gestalta statens dubbla roller blir mer komplex

---

Lees 2008). Boverket (2008) ansluter sig till denna forskning och menar att social blandning är en tveksam strategi. Det finns, menar man, få internationella exempel på att den rumsliga blandningen leder till social interaktion. Snarare kommer de grupper som bodde där från början att flytta när hyrorna går upp som en konsekvens av att attraktiviteten ökar, man känner sig också främmande inför det nya livet i stadsdelen, vilket likaså leder till att man lämnar området. Vad allmännyttan och Göteborgs kommun är i färd med att göra genom de områdesinsatser och de utvecklingsprojekt som nu lanseras i miljonprogrammet är en ”ovanifrån” styrd gentrifiering som skall göra dessa stadsdelar attraktiva och på så sätt höja värdet på fastighetsbeståndet. Den svenska allmännyttans intentioner är en del av en internationell urban strategi (Smith 2002) där ”uppifrånstyrd” gentrifiering ses som ett sätt att skapa ”social ordning” (Uitermark, Duyvendak & Kleinhans 2007).

när marknadsintressen går in och agerar i sammanhang som tidigare styrdes av den vänstra handens välfärdsstatliga och utjämnande ambitioner. Vår empiri visar hur den högra handens marknadsstyrda intressen och den vänstra handens sociala ansvar i den lokala kontext vi studerat flätas samman och blir svåröverskådliga. Fastighetsbolagen har stora ekonomiska resurser och när de engagerar sig i och lyfter in resurser i den ”vänstra handens” verksamhetsfält blir det möjligt för den kommunala verksamheten att göra nedskärningar. Detta försvagar den demokratiskt förankrade sociala verksamhet som skall svara för alla medborgares behov och intresse, oberoende av var och hur man bor. Samtidigt innebär bostadsföretagens starkare ställning och betoning på ”trygghet” att övervakning och kontroll stärker den högra handen. Den av politiken reglerade rollfördelning och balans mellan den vänstra och den högra handen som existerade under ett tidigare skede av välfärdsstaten har nu förskjutits på ett sätt som gett marknadskrafterna ett mer påtagligt och direkt inflytande.

I intervjuerna beskriver de anställda inom bostadsbolag, socialtjänst och skola hur det uppstår intressekonflikter och motsättningar om vem som bestämmer i frågor som juridiskt befinner sig inom socialtjänstens och skolans ansvarsområden. Bostadsbolagens framflyttade positioner uppmärksammar nödvändigheten att diskutera vad partnerskapen innebär för demokratin och var gränserna går mellan olika aktörers skyldigheter och ansvarsområden. Det intervjuerna i den här artikeln visar är hur förskjutningen av relationen mellan den högra handens marknadsstyrda intressen och den vänstra handens sociala ansvar ser ut i en lokal kontext (jfr Wacquant 2009; Barman 2016).

De familjer som bor i de stadsdelar som kategoriserats som ”särskilt utsatta” tillhör många gånger den grupp i samhället som har minst möjlighet att äga sin bostad eller att hyra bostad i andra områden (Urban 2018; Listerborn 2018). Den legitimitet att agera som staden gett bostadsbolagen i ”utsatta” områden riskerar på så sätt att bli politiskt sanktionerade parallellsamhällen där det regelverk som råder för socialtjänst och skola ser annorlunda ut än vad det gör i andra områden. Barn och unga har lagstadgade rättigheter av social omsorg och utbildning i förhållande till kommunen. I relation till bostadsbolagen har de

inte några andra rättigheter utöver de som regleras av vårdnadshavarnas hyresavtal. Barns rättigheter till likvärdig utbildning och en trygg meningsfull fritid ska med andra ord inte förväxlas med möjligheten att delta i läxhjälp och fritidsaktiviteter som arrangeras av bostadsbolag. Tvärtom visar vår studie hur bostadsbolagens stöd är långt ifrån generellt eller behovsanpassat, utan ofta är selektivt och villkorat. Bostadsbolagen är primärt intresserade av vad som kan bidra till att höja attraktionskraften för området för att på så sätt locka resursstarka familjer och individer att flytta dit. Därigenom osäkras inte bara välfärdsstatens principer utan också grundläggande demokratiska utgångspunkter för samhällsbyggandet.

Referenser

- Atkinson, R. (2006). "Padding the bunker: Strategies of middle-class disaffiliation and colonisation in the city", *Urban Studies* 43 (4): 819–832. <https://doi.org/10.1080/00420980600597806>
- Barman, E. (2016). "Varieties of field theory and the sociology of the non-profit sector", *Sociology Compass* 10 (6): 442–458. <https://doi.org/10.1111/soc4.12377>
- Bengtsson, H. & P. Wirtén (1996). *Epokskifte. En antologi om förtryckets nya ansikten*. Stockholm: Prisma.
- Bergh, A., G. Erlingsson & E. Wittberg (2022). "What happens when municipalities run corporations? Empirical evidence from 290 Swedish municipalities", *Local Government Studies* 48 (4): 704–727. <https://doi.org/10.1080/03003930.2021.1944857>
- Blomqvist, P. & B. Rothstein (2000). *Välfärdsstatens nya ansikte*. Stockholm: Agora.
- Borelius, B. & U.-B. Wennerström (2009). "A new Gårdsten: A case study of a Swedish municipal housing company", *European Journal of Housing Policy* 9 (2): 223–239. <https://doi.org/10.1080/14616710902920330>
- Bourdieu, P. (2020). *On the state. Lectures at the Collège de France, 1989–1992*. Cambridge: Polity.
- Boverket (2008). *Social mix i några länder. Leder boendeintegration till integration i hela samhället?* Karlskrona: Boverket.
- Clark, E. & K. Johnson (2009). "Circumventing circumscribed neoliberalism: The 'system switch' in Swedish housing", i *Where the other half lives. Lower income housing in a neoliberal world*, S. Glynn (red.), 173–194. Bristol: Pluto.
- Dahlstedt, M. (2004). *Förorten nerifrån-och-upp? Nyliberal styrning i ett etniskt polariserat storstadslandskap*. Konferensbidrag, Linköping: Remeso.
- Dahlstedt, M. & F. Hertzberg (2011). "Den entreprenörskapande skolan: Styrning, subjektskapande och entreprenörskapspedagogik", *Pedagogisk forskning i Sverige* 16 (3). <https://open.lnu.se/index.php/PFS/article/view/1155> (21 oktober 2022)

- Desai, J. (2021). "Forskare kritiserar polisens lista över utsatta områden", *Dagens Nyheter* 11 april 2021.
- Dikeç, M. (2007). *Badlands of the republic*. Oxford: Blackwell.
- Dikeç, M. (2017). *Urban rage. The revolt of the excluded*. New Haven: Yale University Press.
- Elmbrant, B. (2005). *Så föll den svenska modellen*. Stockholm: Atlas.
- Foucault, M. (2010). *Säkerhet, territorium, befolkning. Collège de France 1977–1978*. Stockholm: Tankekraft.
- Foucault, M. (2013). *Biopolitikens födelse. Collège de France 1978–1979*. Hägersten: Tankekraft.
- Framtiden (2020). *Framtidenkoncernens strategi för utvecklingsområden 2020–2030*. <https://framtiden.se/wp-content/uploads/2020/09/Framtidenkoncernens-strategi-f%C3%B6r-utvecklingsomr%C3%A5den-2020-2030.pdf> (21 oktober 2022)
- Franzén, M., N. Hertting & C. Thörn (2016). *Stad till salu. Entreprenörsurbanismen och det offentliga rummets värde*. Göteborg: Daidalos.
- Grander, M. (2020). *Allmännyttan och jämlikheten. Svensk bostadspolitik vid vägskalet?* Stockholm: SNS förlag.
- Göteborgs stad (2021). *Göteborgs Stads handlingsplan för att inga områden ska vara utsatta 2025*. [https://www4.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/4510C4507DEDB8BFC12587A3003536EA/\\$File/16%20Bilaga%2019%20Handlingsplan.pdf?OpenElement](https://www4.goteborg.se/prod/Intraservice/Namndhandlingar/SamrumPortal.nsf/4510C4507DEDB8BFC12587A3003536EA/$File/16%20Bilaga%2019%20Handlingsplan.pdf?OpenElement) (21 oktober 2022)
- Harvey, D. 1989. "From managerialism to entrepreneurialism: The transformation in urban governance in late capitalism", *Geografiska Annaler: Series B*, 71 (1): 3–17. <https://doi.org/10.1080/04353684.1989.11879583>
- Hedin, K., E. Clark, E. Lundholm & G. Malmberg (2012). "Neoliberalization of housing in Sweden: Gentrification, filtering, and social polarization", *Annals of the Association of American Geographer* 102 (2): 1–21. <https://doi.org/10.1080/00045608.2011.620508>
- Hedlund, G. & S. Montin (2009). *Governance på svenska*. Stockholm: Santérus.
- Kamali, M. & J.H. Jönsson (red.) (2018). *Neoliberalism, Nordic welfare states and social work*. London: Routledge.
- Lees, L. (2008). "Gentrification and social mixing: Towards an inclusive urban renaissance?", *Urban Studies* 45 (12): 2449–2470. <https://doi.org/10.1177/0042098008097099>
- Lindberg, I. (1999). *Välfärdens idéer*. Stockholm: Atlas.
- Listerborn, C. (2018). *Bostads ojämlikhet. Röster om bostadsnöden*. Stockholm: Premiss.
- Miller, P. & N. Rose (2008). *Governing the present. Administering economic, social and personal life*. Cambridge: Polity Press.
- Musterd, S & R. Andersson (2005). "Housing mix, social mix, and social opportunities", *Urban Affairs Review* 40 (6): 761–790. <https://doi.org/10.1177/1078087405276006>
- Olofsson, J. (red.) (2005). *Den tredje arbetslinjen*. Stockholm: Agora.
- Polisen (2017). *Utsatta områden – social ordning, kriminell struktur och utmaningar för polisen*. Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheten.

- Prop. 1997/98:165. *Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet*. Proposition från Näringsdepartementet.
- Roelofs, K & T. Salonen (2019). *Insatser i ”utsatta” områden*. Rapport från Bostad2030. <https://bostad2030.se/ny-rapport-insatser-i-utsatta-omraden/> (21 oktober 2022)
- Sahlin, I. (2010). *I trygghetens namn*. Göteborg: Daidalos.
- Salonen, T. (red.) (2015). *Nytan med allmännyttan*. Malmö: Liber.
- Schclarek Mulinari, L. (2017). *Slumppis utvald*. Stockholm: Civil Right Defenders.
- Schclarek Mulinari, L. (2020). *Race and order. Critical perspectives on crime in Sweden*. Stockholm: Stockholms universitet.
- SFS 2017:760. *Lag om ändring i lagen (2010:879) om allmännyttiga kommunala bostadsaktiebolag*.
- Silverman, D. (red.) (2020). *Qualitative research*. London: Sage.
- Smith, N. (2002). "New globalism, new urbanism: gentrification as global urban strategy", *Antipode* 34 (3): 427–450. <https://doi.org/10.1111/1467-8330.00249>
- SOU 1997:61. *Att växa bland betong & kajor*. Stockholm: Fritzes.
- SOU 1997:118. *Delade städer*. Stockholm: Fritzes.
- SOU 1998:25. *Tre städer. En storstadspolitik för hela landet*. Stockholm: Fritzes.
- SOU 2005:29. *Storstad i rörelse. Kunskapsöversikt över utvärderingar av storstadspolitikens lokala utvecklingsavtal*. Stockholm: Fritzes.
- Therborn, G. (2018). *Kapitalet, överheten och alla vi andra*. Lund: Arkiv förlag.
- Thörn, H. & B. Larsson (2012). "Conclusions: Re-engineering the Swedish welfare state", i *Transformations of the Swedish welfare state. From social engineering to governance?*, B. Larsson, M. Letell & H. Thörn (red.). Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Uitermark, J., J. Duyvendak & R. Kleinhans (2007). "Gentrification as a governmental strategy: Social control and social cohesion in Hoogvliet, Rotterdam", *Environment and Planning* 39 (1): 125–141. <https://doi.org/10.1068/a39142>
- Urban, S. (2018). *Integration och grannskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Vetenskapsrådet (2017). *God forskningssed*. Stockholm: Vetenskapsrådet.
- Wacquant, L. (2008). *Urban outcasts. A comparative sociology of advanced marginality*. Cambridge: Polity Press.
- Wacquant, L. (2009). *Punishing the poor. The neoliberal government of social insecurity*. London: Duke University Press.

Arkiv

TIDSKRIFT FÖR SAMHÄLLSANALYS · NR 9

PLATSKAMP

Vårt temanummer om hur kampen om förorten förs i vår samtid; om förorten, levd som föreställd, och spänningen där emellan.

INNEHÅLL:

Magnus Dahlstedt, Lisa Kings & Nazem Tahvilzadeh,
”Platskamp: inledande reflektioner”

Magnus Dahlstedt & James Frempong, ”Stå upp för
orten”

René León Rosales & Aleksandra Ålund, ”Aktivism som
platskamp”

Lisa Kings, ”Betydelsen av brobyggare”

Nazem Tahvilzadeh & Lisa Kings, ”Att göra kaos”

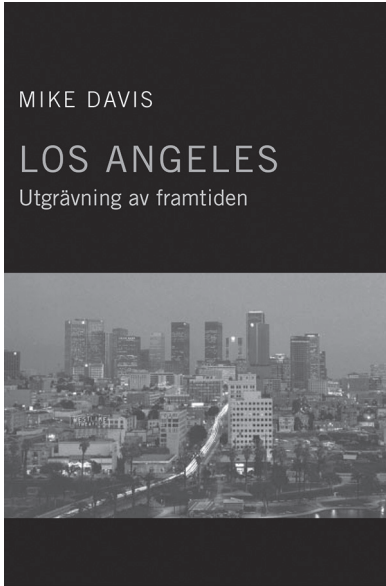
Vanja Lozic, ”Att lära av det lokala och experimentera”

Magnus Dahlstedt & Christophe Foutier, ”Förändringens
agenter”

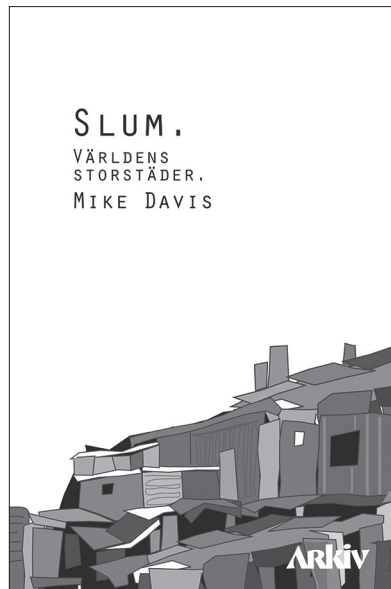
»Läs numret på www.tidskriftenarkiv.se«

På Arkiv förlag finns översättningar av både hans magnifika genombrott som författare *Los Angeles. Utgrävning av framtiden* 1998 (*City of Quartz*, 1990) och hans vittfamnande och inflytelserika *Slum. Världens storstäder* 2007 (*Planet of Slums*, 2006).

Få har som Mike Davis (1946–2022) fångat den moderna stadens alla motsättningar och den samtida urbaniseringens lockelser och förbannelser.

»Läs mer om böckerna på www.arkiv.nu«